

№ 383

1

1. марта 1941.

Министарству Иностранних Дела
Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Према информацији коју сам сада добио, а у вези мојих рапорта од раније по предмету Канадске емиграције, част ми је извести Министарство о следећем:

Овог преколећа компанија "Канадиан Пасифик Реилвеј" намерава да пошаље нарочитог представника за Балкан, да испита прилике у Румунији, Југославији, Бугарској итд., како ми се омогућило лакше емигрираће становника тих земаља у Канаду, а нарочито за фарме те компаније.

Пре рата иста компанија, као што је раније јављено Министарству, доводила је из бивше А.-Угароке само појединце и младе људе, без породице. Али како се је видело да то није давало добар резултат за колонизирање, јер су они после извесног времена напуштали фарме и искоришћавали боље понуде, сада та компанија хоће да употреби други, нови систем, - тј. жели се да се доводе целокупне породице. Да би се пак емигранти што боље придобили за досељивање компанија ће им понудити

дво^{2.} трети^{не} од подвозне карто^{не} из места до места, да им по доласку да доста земље и отоке, машинерију и ове што им је потребно за обрађивање земље, па чак ће им се дати и извесне новчане позајмице под новобни условима на отплату.

Ако се до данас и није водила ова вихова пропаганда код нас за насељавање наших људи, то вероватно пошто још прилике нису згодне, али доцније ће овакако бити послан и код нас вихов представник.

Делегационом је лично познато да је г. Рајмер Стефан, звани Вилрић такође, 1919. г., путујући приватним послом, добио од горепоменуте компаније извесне повластице на путу, само да би им по повратку дао извештај о нашим приликама за жељену им сврху, те је у том циљу путовао кроз нашу Државу од краја на крај и био и у Београду.

По предлогу овог господина изабран је Београд као центар за ове и као место где би се имала отворити изложба привредних продуката.

Ова компанија, моћна и имућна, егзистирала је до сада испод два имена: "Канадиан Насифик Реилвеи" и "Канадиан Насифик Сулен Сервисе", и као две установе. Али, пошто два одељења нису дала добре резултате, одлучило се да се оба одељења уједине и буду под једним директором, јер се је до сада врло често дешавало да су агенти једног одељења ради личног интереса радили противу интереса другог одељења компаније.

Као што је јављено, компанија има рудокопе, млинове и огромне фарме и доносићи емигранте циљ им је само у трговачки већ и национални. Трговачки је циљ да се огромне просторије ненасељене земље, кроз које пролази жељезничка пруга компаније, везујући Пацифик са Атлантиком, досељеницима насеље, те да се временом дуж целе пруге подигну насељине и увећа приход компаније. Национални је циљ још већи. Сједињене Државе имају преко сто милиона становника, а Канада која је по простору још много већа од Америчких Сједињених Држава има само осам милиона становника. Отуда се насељивањем Канаде емигрантима развила би се не само агркултура, него и индустрија и националитет и Канада ће моћи успешно одржавати ~~економску~~ политичку независност.

К о н о у л ,